ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13.

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор
_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА»
для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права, Ірина СТОРОЖУК
кандидат юридичних наук, професор
16 червня 2026 року

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
17 червня 2026 року, протокол № 13.

Завідувач кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права Олена ГАЛУС
17 червня 2026 року

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми,
доктор юридичних наук, професор Іван КОСТЯШКІН
18 червня 2026 року

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент Віктор ЗАХАРЧУК
18 червня 2026 року

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка Ірина КОВТУН
18 червня 2026 року

Обліковий обсяг 0,97 ум.др.арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	3
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	7
	4.1. Аудиторні заняття	–	7
	4.2. Самостійна робота студентів	–	7
5.	Методи навчання та контролю	–	7
6.	Схема нарахування балів	–	8
7.	Рекомендовані джерел	–	8
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	9

Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	D Бізнес, адміністрування та право
2.	Код і назва спеціальності	–	D8 Право
3.	Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	–	Парадигма правової доктрини
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	третій
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	Доктор філософії
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,0/90
12.	Форма семестрового контролю	–	залік
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:		
	1) попередні дисципліни	–	-
	2) супутні дисципліни	–	Етика наукових досліджень та захист інтелектуальної власності
	3) наступні дисципліни	–	Творення та тлумачення права; Методологія правничих досліджень
14.	Мова вивчення дисципліни	–	українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	**Загальні компетентності** ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 3. Здатність розв’язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загальногокультурного кругозору; **Спеціальні компетентності** СК 5. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації; СК 7. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв’язання.

Програмні результати навчання	РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН 3. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права. РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН 5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики РН 10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження. РН 11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Проблеми становлення та розвитку українського інформаційного суспільства

Концепції основних понять інформаційного права. Особливі риси та ознаки інформаційного суспільства та їх аналіз. Інформатизація як процес активного формування та широкомасштабного використання інформаційних ресурсів.

Основні напрямки розвитку інформатизації. Комп'ютеризація суспільства. Інформатизація суспільства. Особливі риси та ознаки інформаційного суспільства та їх аналіз.

Інформаційні ресурси як основа побудови інформаційного суспільства. Розвиток світових інформаційних ресурсів. Інформаційні комунікації. Інтернет – одна із провідних галузей світової економіки.

Проблеми інформатизації суспільства і їх значення. П'ять етапів інформатизації суспільства: 1) модернізація управлінських структур; 2) формування й розвиток індустрії інформатики; 3) комплексування інформаційних зв'язків; 4) перебудова соціальних структур; 5) формування людського потенціалу. Загроза використання досягнень в інформаційній сфері з метою, несумісною із завданнями підтримки світової стабільності й безпеки, дотриманням принципів суверенної рівності держав, мирного врегулювання конфліктів, незастосування сили, невтручання у внутрішні справи, поваги прав і свобод людини.

Аналіз концепцій «інформаційного суспільства». Інформаційне суспільство в США, Японії, Південно-Східній Азії та ЄС. США як перша країна, що почала інформатизацію. Перетворення інформаційного підходу в Японії, що включає в себе сукупність ідей і комплекс математичних засобів, в загальнонауковий засіб дослідження. Концепція економічного співробітництва держави й ринку, що лежить в основі інформаційного розвитку "азіатських тигрів" (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур і Гонконг).

Українські особливості побудови інформаційного суспільства. Шляхи формування інформаційного суспільства. Стихійна самоорганізація процесу інформатизації. Централізоване управління процесом інформатизації. Інформатизація, що направляється. Закон України «Про основні засади інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». Механізм правового, організаційного і господарського регулювання інформатизації в Україні.

Тема 2. Теоретико-правові засади цифрових прав у контексті розвитку інформаційного права України

Теоретичні та правові основи формування цифрових прав як новітнього елемента системи прав людини в умовах розвитку інформаційного суспільства та цифрової трансформації держави. Розглядаються наукові підходи до визначення поняття, змісту та правової природи цифрових прав, їх співвідношення з інформаційними правами людини та конституційними правами і свободами. Аналізуються міжнародні стандарти, європейські підходи та національне законодавство щодо забезпечення права на доступ до інформації, захист персональних даних, цифрову ідентичність, інформаційну приватність та безпечне користування цифровими технологіями. Особлива увага приділяється проблемам реалізації та захисту цифрових прав в умовах розвитку штучного інтелекту, великих даних, цифрових платформ та електронного урядування. Також висвітлюються перспективи вдосконалення інформаційно-правового механізму забезпечення цифрових прав в Україні з урахуванням євроінтеграційних процесів і сучасних викликів цифрової епохи.

Тема 3. Проблеми інформаційної діяльності та інформаційної політики

Поняття, зміст та основні види інформаційної діяльності. Інформаційна політика як складова державної політики та інструмент управління інформаційними процесами. Правові засади формування та реалізації інформаційної політики України. Суб'єкти інформаційної діяльності та їх правовий статус. Право на інформацію як фундаментальна гарантія демократичного суспільства. Доступ до публічної інформації та забезпечення інформаційної відкритості органів державної влади. Проблеми забезпечення балансу між свободою слова, свободою інформації та захистом національної безпеки. Правове регулювання діяльності засобів масової інформації та цифрових платформ. Вплив цифровізації, штучного інтелекту та алгоритмічних систем на формування інформаційної політики. Протидія дезінформації, маніпулятивному контенту та інформаційним загрозам у сучасному інформаційному просторі. Інформаційна політика в умовах воєнного стану та гібридних загроз. Забезпечення інформаційного суверенітету держави. Проблеми правового регулювання відкритих даних, електронного урядування та цифрової комунікації між державою і суспільством. Європейські стандарти інформаційної політики та напрями гармонізації інформаційного законодавства України з правом Європейського Союзу. Перспективи розвитку інформаційного суспільства та вдосконалення механізмів правового регулювання інформаційних відносин.

Тема 4. Правові проблеми регулювання обігу інформації в Інтернет-мережі

Поняття та особливості обігу інформації в мережі Інтернет. Інтернет як глобальне інформаційно-комунікаційне середовище та об’єкт правового регулювання. Правовий

статус суб’єктів інформаційних відносин у цифровому просторі. Правовий режим інформації, електронних даних та цифрового контенту. Свобода вираження поглядів і право на інформацію в мережі Інтернет. Забезпечення балансу між свободою слова та обмеженнями, пов’язаними із захистом національної безпеки, громадського порядку та прав інших осіб. Правові проблеми поширення недостовірної інформації, дезінформації, мови ворожнечі та маніпулятивного контенту. Захист персональних даних і права на приватність у цифровому середовищі. Правове регулювання діяльності соціальних мереж, пошукових систем та інших інтернет-посередників. Відповідальність за порушення інформаційного законодавства в мережі Інтернет. Проблеми юрисдикції та транскордонного обігу інформації. Правове забезпечення кібербезпеки та захисту інформаційних ресурсів від несанкціонованого втручання. Вплив штучного інтелекту та алгоритмічних систем на поширення інформації в мережі Інтернет. Європейські стандарти регулювання цифрового середовища та адаптація законодавства України до вимог права Європейського Союзу. Перспективи вдосконалення правового регулювання інформаційних відносин в умовах розвитку цифрового суспільства.

Тема 5. Проблеми інформаційної безпеки

Масове впровадження нових технічних засобів. Геополітичні парадигми у розумінні глобальних соціотехнічних систем. Культура інформаційної безпеки, культура організації інформаційної безпеки. Сутність теорії інформаційної безпеки. Суб'єкти інформаційної безпеки. Класифікація суспільних відносин щодо безпеки інформації. Поняття та види інформаційної зброї. Інформаційна зброя як комплекс програмних і технічних засобів, призначених для контролю інформаційних ресурсів об'єкта впливу і втручання в роботу його інформаційних систем. Напрямки інформаційної безпеки. Людський фактор в організації інформаційної безпеки. Теорія організації захисту інформації. Вираховування якісних індивідуально- і соціально-психологічних, моральних, етичних та інших особистих характеристик людей, задіяних у системі захисту інформації при формуванні конкретної системи технічного захисту.

Теман 6. Інформаційна агресія та дезінформація як виклики для національної та міжнародної безпеки

Поняття, ознаки та форми інформаційної агресії в сучасному інформаційному просторі. Дезінформація як інструмент інформаційного впливу та складова гібридних загроз. Теоретико-правові засади забезпечення інформаційної безпеки держави в умовах цифровізації суспільних відносин. Вплив інформаційної агресії на державний суверенітет, територіальну цілісність, національну безпеку та демократичні інститути. Маніпулювання суспільною свідомістю, інформаційно-психологічні операції та їх правові наслідки. Дезінформація як фактор дестабілізації міжнародних відносин і глобальної безпеки. Правові механізми протидії інформаційній агресії та захисту національного інформаційного простору. Співвідношення свободи вираження поглядів і необхідності обмеження шкідливого інформаційного контенту. Роль міжнародних організацій у забезпеченні інформаційної безпеки та протидії дезінформації. Міжнародно-правові стандарти боротьби з інформаційними загрозами та практика їх реалізації. Використання цифрових платформ, соціальних мереж і технологій штучного інтелекту в інформаційних операціях. Правове регулювання діяльності суб’єктів, які здійснюють поширення інформації в цифровому середовищі. Національна система протидії дезінформації та її нормативно-правове забезпечення. Європейський досвід боротьби з інформаційною агресією та перспективи гармонізації законодавства України з міжнародними стандартами у сфері інформаційної безпеки.

Тема 7. Проблеми правового регулювання інформаційних відносин в сфері міжнародного права

Поняття та особливості міжнародних інформаційних відносин в умовах глобалізації та цифрової трансформації суспільства. Формування міжнародного інформаційного права як комплексної галузі правового регулювання. Основні принципи міжнародно-правового регулювання інформаційної діяльності та обігу інформації. Міжнародно-правові гарантії свободи вираження поглядів, права на інформацію та права на приватність. Проблеми транскордонного обігу інформації та передачі даних між державами. Правове регулювання захисту персональних даних у міжнародному цифровому середовищі. Інформаційний суверенітет держав та його співвідношення з принципом вільного обігу інформації. Міжнародно-правові аспекти забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки. Проблеми протидії інформаційній агресії, дезінформації та інформаційним операціям у міжнародному просторі. Правове регулювання діяльності глобальних цифрових платформ, соціальних мереж та інших інтернет-посередників. Використання штучного інтелекту в міжнародних інформаційних відносинах та проблеми його правового регулювання. Роль міжнародних організацій у формуванні стандартів інформаційної безпеки та цифрового врядування. Правові механізми міжнародного співробітництва у сфері захисту інформаційних прав людини. Адаптація законодавства України до міжнародних та європейських стандартів у сфері інформаційних відносин. Перспективи розвитку міжнародного інформаційного права в умовах цифровізації, розвитку штучного інтелекту та формування глобального інформаційного суспільства.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

4.2. Самостійна робота

4.3.1. Самостійна робота включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи зазначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

1) традиційний усний виклад змісту теми;
2) слайдові презентації;
3) дискусія.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

1) дискусійне обговорення проблемних питань;
2) вирішення ситуаційних завдань (кейсів);
3) представлення презентацій.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) перевірка виконання поточних контрольних завдань;

4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

Рисунок 1. – Схема нарахування балів

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються у силабусі навчальної дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text.
2. Орлюк О. П., Заярний О. А. (ред.) Інформаційне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 588 с.
3. Міщенко І. В. Захист персональних даних : навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2024. 174 с.
4. Заярний О. А. Міжнародні стандарти інформаційного права : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 220 с.
5. Хахановський В. Г., Корнейко О. В. Актуальні питання інформаційного права : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. 258 с.

6. Баранов О. А., Костенко О. М., Дубняк М. В., Головко О. М. Цифрова трансформація суспільства: правові аспекти та сучасні проблеми : монографія. 2-ге вид. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 184 с.
7. Тарасенко Л. В. Цифрові права: правова природа та еволюція. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2024. Вип. 79. DOI: 10.30970/vla.2024.79.123.
8. Письменна О. П. Інформаційні технології: джерела правового регулювання. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. № 1. DOI: 10.31558/2786-5835.2024.1.9.
9. Bochkovoy V. A., Baadzhy N. A. Restriction of digital human rights in the context of contemporary legal challenges. Uzhhorod National University Herald. Series: Law. 2024. Vol. 84(4). P. 228–233. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.84.4.31.
10. Орлюк О. П. Правові режими інформації : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 312 с.
11. Остроухов В. В. Інформаційна безпека держави : монографія. Київ : Ліра-К, 2023. 280 с.
12. Рим О. М., Сімутіна Я. В. Соціально-трудові права і виклики цифровізації : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2023.
13. Заярний О. А., Костецька Т. В. Кібербезпека та інформаційне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 256 с.
14. Карпачова Н. І., Буряк О. В. Інформаційна політика та право : навч. посіб. Харків : Право, 2022. 198 с.
15. Остроухов В. В., Присяжнюк М. М., Фармагей О. І., Чеховська М. М. ; за ред. В. В. Остроухова. Інформаційна безпека : підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 412 с.
16. Кормич Б. А., Міщенко І. В. Інформаційне право України : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2021. 45 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.rada.gov.ua/ — Верховна Рада України.
2. www.president.gov.ua/ — Президент України.
3. www.kmu.gov.ua/ — Кабінет Міністрів України.
4. www.minjust.gov.ua/ — Міністерство юстиції України.
5. www.mon.gov.ua/ua/ — Міністерство освіти і науки України
6. www.nbuv.gov.ua/ — Національна наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
7. www.lawlibrary.ru/ — Наукова юридична бібліотека.